

№. 1-10

ALP (LKD) 1785- ap

EGLUTÉ

SAUSIS * 2004 * JANUARY

VOL 55/NR. 1

EGLUTĖ

SAUSIS / JANUARY / 2004 VOL 55 / NR. 1

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Žiemos skara....1

Žiemos paltas....2

Pasakų senelės pasakos

Šarkos rūpestėlis....3

Tigriuko galvosūkis....5

Ginčas....7

Senolio padavimai,
legendos, istorijos

Paklausk barsuką....10

Senos pušelės uokse....13

Kumeliuko krikštynos....14

Vaikų kūryba....17

Juokų maišelėlis....32

Galvosūčiai...33

Ar žinai?...23

Pirmame viršelyje: Malvinos Milliron piešinys, Šv. Kazimiero mokykla, Los Angeles, CA

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$1.50, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

Barės už tvoros

Žiema

Snaigių skarą

Nešdama.

Mato: šaltis

Medy miega.

Šlumšt! Žiema

Tam šalčiui sniego.

Šaltis ledo ugnį

Kūrė.

Speigas

Nešulį pradūrė.

Ne iškart žiema

Suprato,

Nukabinus

Skarą krato.

Kai pamatė

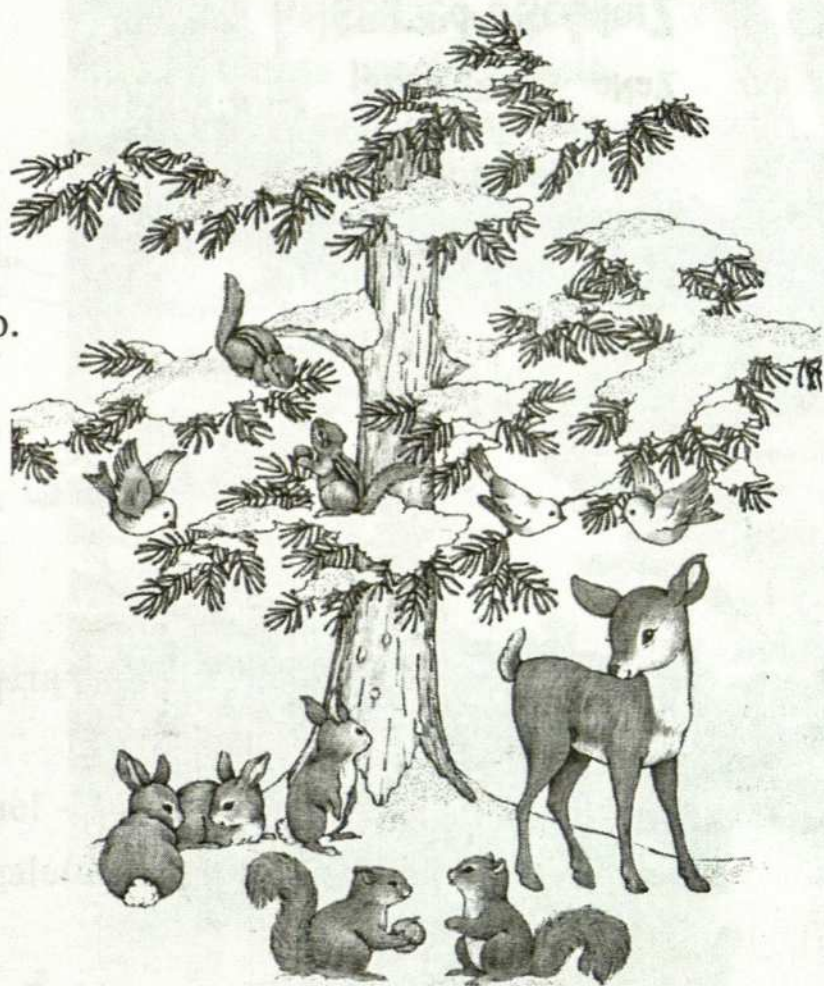
Sniego šūsni -

Griuvo verkdamą

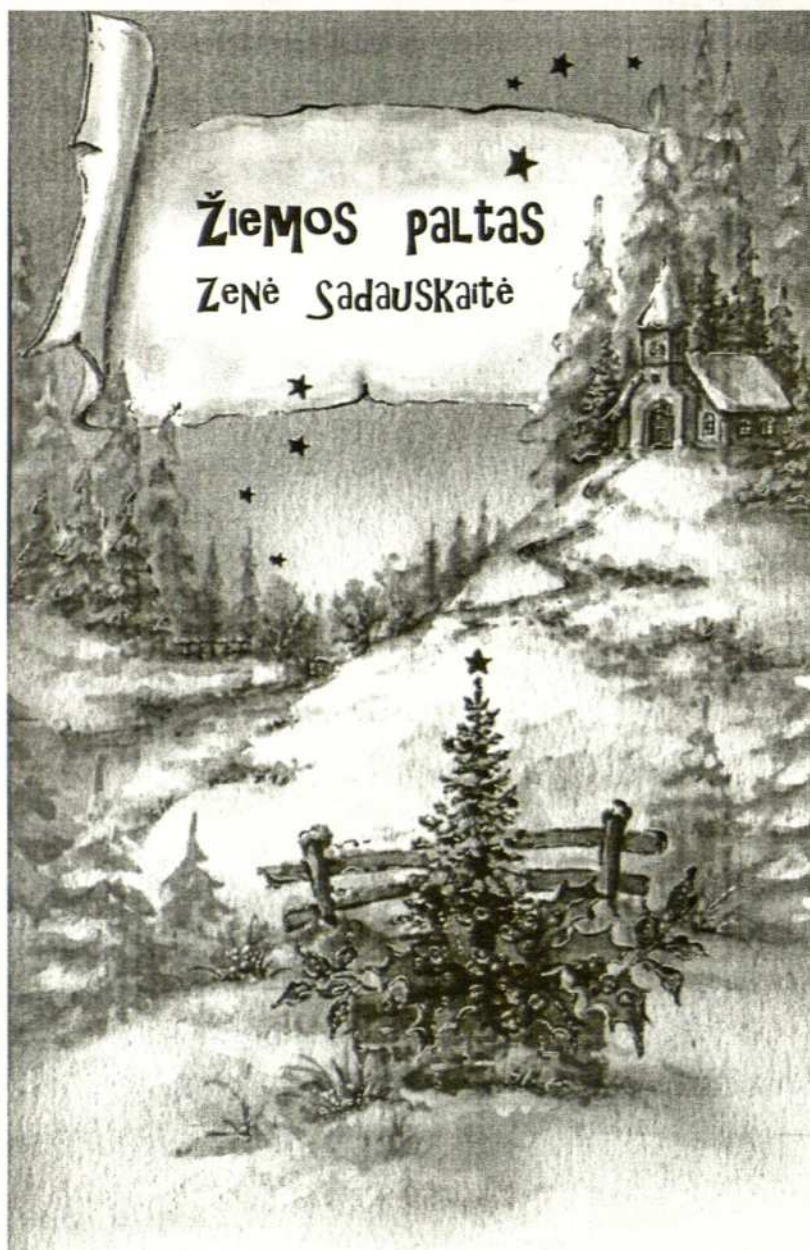
Į pusnį.

ŽIEMOS SKARA

ZENĖ SADAUSKAITĖ

Žiemos paltas

Zenė Sadauskaitė

Kol pūga
Už lango žaidė,
Vėjas pūtė
Dainą šaltą.
Juokas jo
Lig šiol vis aidi,
Kai žiema
Matuojas paltą.

Paltas jos -
Gražiausios snaigės,
Kur kišenė
Ten mėnulis.
Saulei kylant
Grožis baigias,
Iš mėnulio
Lieka nulis.

Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrižk.

Šarkos rūpestėlis

Susiruošė kartą Šarka į turgų
pirštinaičių pirkti.

- Ei, kaimyne! – šūktelėjo jai
Lokienė. – Ar negalėtum man adatą
nupirkti?

- O kam tau, Lokiene, adata? –
pasmalsavo Šarka.

- Nagi Lokiukui pižamėlę noriu
pasiūti. Ruduo, šalta, mažyliui laikas
miegoti. Tai va, kad nesušaltų, kol
pavasaris ateis, reikia šiltos pižamėlės, - aiškino Šarkai Lokienė.

- Aha, supratau. Būtinai nupirksiu tau adatą, - atsakė Šarka,
o pati sau galvojo: kad tik neužmirščiau...

- Adata, adata, - visą kelią skridama kartojo Šarkelė.

O turguje... turguje šarkai akys apraibo nuo visokiausių
grožybių. Pagaliau ji išsirinko pirštinaites, o apie adatą ir pamiršo...

Tupi šarka eglėje ir rauda:

Matai, kad pasakose būna daug visokių gražių senoviškų ir nevisai suprantamų žodžių. Bet nenusimink - Genelė tau paaiškins.

Pasmalsavo
- susidomėjo.

- Kai pamatai tiek grožybių ir sunku išsirinkti, žmonės sako, kad Akys apraibo

Rypuoja
- gailiai skundžiasi.

Spigino šaltis
- buvo labai šalta.

Ūsiukai šarmojo
- ūsai katinėliams apšalo.

- Ką aš Lokiei pasakysiu? Sušals dabar Lokiukas be pižamėlės... uhuhū...

Verkia Šarka, ašaros lyg pupos byra. O po egle Ežienė žiemai guolį ruošė.

- Nagi šarka kas nutiko? – paklausė Ežienė.

- Vai, vai, - rypuoja Šarka, - pamiršau Lokiei adatą nupirkti...

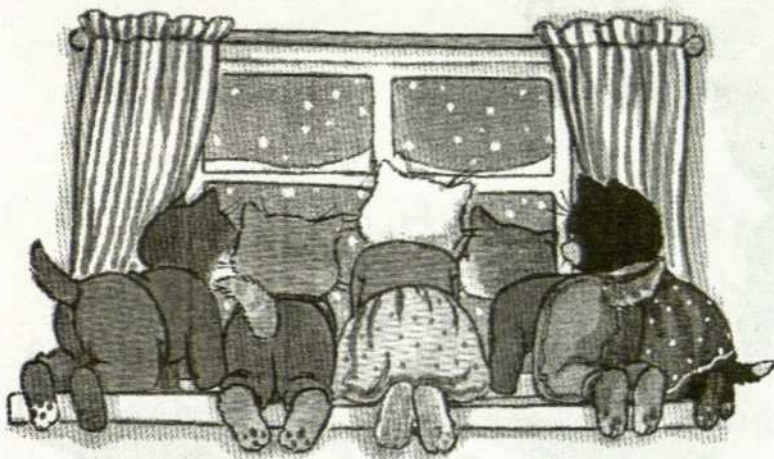
- Ne bėda, - nuramino ją Ežienė. Susisuko į kamuolėlį ir leido Šarkai išsirinkti patį ilgiausią spyglį. Geresnės adatos ir būti negali! Šarka tuoj pat nuskrido pas Lokienę.

Ši gražiai padėkojo už adatą ir pasiuvo Lokiukui šiltą pižamėlę. Apklojo ji mažylį šiltais patalais ir ėmė niūniuoti "Lokiukų lopšinę":

*Čiūčia liūlia, mažutėli,
Saldų sapną susapnuok.
Kol ateis pavasarėlis,
Tu, sūneli, pamiegok...*

Tigriuko galvosūkis

Nicola Baxter

Visą savaitę
kačiukams teko sėdėti
namie, nes lauke taip
pūtė vėjas, taip drėbė

sniegą ir spigino toks šaltis, kad net ūsiukai šarmojo.

Tupėdami kambary, kačiukai žaidė seklius. Jie išsprendė
pamestos kojinės mįslę ir atskleidė išnykusio pyrago paslaptį.
Pūkutė surado dingusį savo traukinuką, o Medutis - pluoštą
voratinklių spintoje.

Galų gale mamytė Katė pažvelgė pro langą ir tarė:

- Snigti liovėsi, dabar šviečia saulė. Apsimaukit pirštinytes
ir bėkit laukan!

Tigriukas apsirengė pirmas.
Šypsodamasis jis šmurkštelėjo lauk pro
užpakalines duris.

- Ei, suraskit mane, kai
susiruošit! - šūktelejo jis.

Kai kiti kačiukai pravėrė duris,
Tigriuko niekur nesimatė. Kačiukai jį
pašaukė, bet niekas neatsiliepė. Kurgi jis
būtų nudūmęs?

- Žinau, pasakė Medutis. - Eisim jo
pėdsakais kaip tikri sekliai!

Nuo pat slenksčio tolyn per sniegą bėgo dailių mažų pėdučių
virtinė. Pėdutės vedė taku iki pat vartų. O ten staiga pradingo.
Aplinkui blizgėjo baltas, švarus sniegas.

- Jis

turbūt išėjo pro vartus,
- spėliojo Pūkutė. Bet
vartai nebuvo atidaryti.

- Gal jis peršoko per viršų?
- pasakė Burbulis. Bet ir anapus
vartų pėdsakų nesimatė. Jų niekur
nebuvo.

- Jeigu jis neišėjo pro
vartus, neperšoko per viršų ir
niekur nenubėgo, tai gal jis...
nuskrido! - galų gale rimtai pareiškė Mopsiukė.

Keturi maži kačiukai sužiuro aukštyn į mėlyną dangų. Jame
nebuvo matyti nė debesėlio. Nesimatė nei vieno lėktuvo. Nei
balionų, nei aitvarų, nei sklandytuvų. Ir tikrai nesimatė Tigriuko.
Staiga kažkas sukikeno jiems už nugarų. Tigriukas!

- Vėl apdūmiau jus, garsūs sekliai! - juokėsi jis. - Viskas
paprasta! Aš tik nubėgau iki vartų, o paskui atbulas grįžau atgal,
statydamas kojas į savo pėdsakus. Cha cha cha!

Pūkšt! Tigriukui į nosį pataikė sniego gniūžtė. Paskui per
gerą pusvalandį garsieji sekliai pasistengė smagiai jam atsimokėti!

GINČAS

Tamara Kriukova

Asilas ir Avinas susiginčijo, kuris protingesnis.

- Kas gi tu per vienas, kad nori lygintis su manimi protu? Avinas lieka avinu, - pasakė Asilas.

- Geriau jau pažiūrėtum į save, išminčiau. Asilas esi, asilu ir liksi.

Ginčijosi jie, ginčijosi, abu pavargo, o ginčo pabaigos - neregėti. Paskui Avinas tarė:

- Kad būtų aišku, surengsime proto varžybas.

- Gerai, - sutiko Asilas.

Ir ėmė abudu svarstyti, kaip surengti varžybas.

- Gerai, kuris garsiau suriks, tas ir protingesnis, - pasiūlė Asilas. Avinas sutiko, ir jie pradėjo bliauti. Avinas bliovė iš visų jėgų, beveik užkimo. Bet jam nepavyko padaryti ko nors ypatingo. Tačiau kai sužvigo Asilas, tiesiog ausis užėmė. Atrodė, kad dėl proto viskas aišku.

- Matai, esu protingesnis, -
pasakė Asilas.

Tačiau Avinas
nenorėjo likti kvaišeliu.

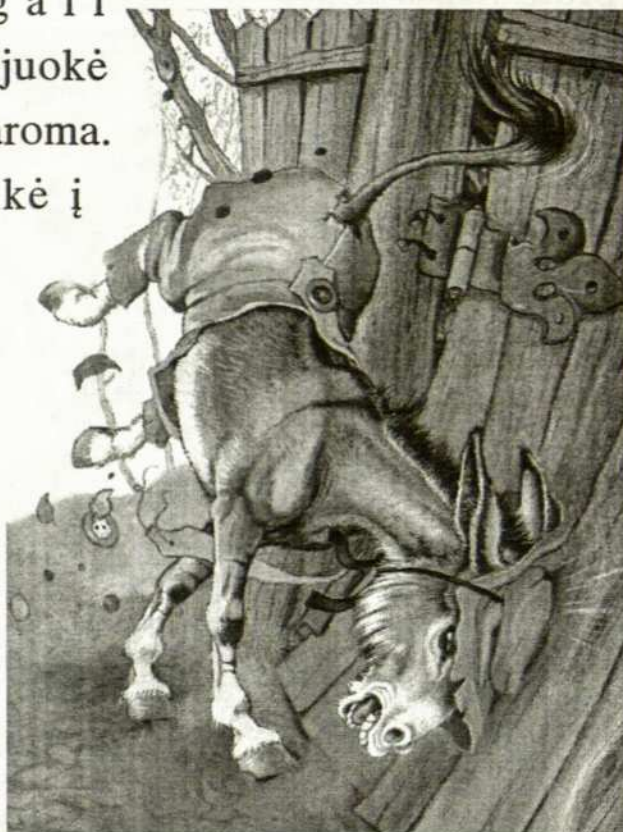
- Ne, -
paprieštaravo jis - taip
nebus. Garsiai surikti
moka kiekvienas kvailys.
Pabandyk galva pramušti
vartus. Tada ir sužinosim,
ar esi protingas.

Asilas įsibėgėjo,
galvą įrėmė į vartus, net
žiežirbos lakstė, bet vartai net
nepajudėjo.

- Matau, kad turi ne kažin kiek
proto, jei
n e g a l i
galva pramušti vartų, - nusijuokė
Avinas. - Pažiūrėk, kaip tai daroma.

Įsibėgėjo ir kad trenkė į
vartus, jie vos nuo vyrių
nenukrito. Asilas suprato,
kad varžybose jį Avinas
nugalėjo, bet nusileisti
nenorėjo. Tada tarė:

- Išmušti vartus didelio
proto nereikia. Pabandyk
patempti prikrautą vežimą,
tada ir pamatysime, kuris iš

mudviejų gudresnis.

- Matau, kad tu - kvailys, brolau. Tempti krovinį - nedidelė bėda, bet pabandytumei duoti vilnos...

Atėjo popietė, bet Asilas ir Avinas vis dar ginčijosi. Netoliese vaikštinėjo višta, kapstydamą iš žemės kirminėlius. Ji jų klausėsi, klausėsi, o paskui pasakė:

- Abu esate kvaili. Nejaugi manote, kad tempti krovinį arba apaugti vilna reikia didelio proto? Štai, jei kuris nors iš jūsų sugebėtų padėti kiaušini, tik tada ir paaiškėtų, kas pats gudriausias!

Surask 10 skirtumų ir viską nuspalvink

Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai seniai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pyne
Iš tautosakos lobyno.

PAKLAUSK BARSUKĄ

SOFIJA SASNAUSKAITĖ

- Ne ta koja atsikėlėt? - vieną ūkanotą sausio rytą prikibo prie Eglutės ir Žilvino senelis.

- Palik vaikus ramybėje! - stojo ginti anūkų senelė. - Ar nematai, koks oras?

- Matau. Nupieškime šią dieną, a? - kreipėsi jis į vaikus.

Piešti jie mėgo, tad iškart ėmėsi darbo. Senelis taip pat palinko virš didžiulio popieriaus lapo.

- Jau! Nupiešiau! - suskambo netrukus.

Pakėlė galvą ir senelis.

- Nagi pasižiūrėkime, kokia kieno ši diena...

Eglutės piešinys nebuvo įspūdingas. Paprasčiausias vaizdas pro langą.

Senolis girdėjo - jūs
irgi paklausykit ir
kitiems pasakykit ko
liaudies išmintis moko.

PATARLĖS ir PRIEŽODŽIAI

*Neteisk kito, kol jo
kaily nesi buvęs.*

*Su ereliais skridęs, su
vištom tūpsi.*

*Devynis kartus
atmatuok, dešimtą
nupjauk.*

*Ką išmoksi mažas,
neužmirši senas.*

*Ūsų nenusvilęs,
nosies nenudegsi.*

Aukštyn nenukrisi.

Žilvino piešiny knibždėte knibždėjo vaikų. Jie lipdė senius besmegenius, važinėjosi rogutėmis, svaidėsi sniego gniūžtėmis.

Pažvelgę į senelio piešinį, vaikai aiktelėjo. Didžiuliame lape buvo keli atskiri paveikslai. Viename iš olos išlindęs barsukas žvelgė į apniukusį dangų. Šis vaizdas buvo ryškiausias. Blankesniais, vos įžiūrimais brūkštelėjimais paveikslo gilumoje buvo nupiešta iš olos lendanti meška, kitur - ežys.

- Čia tai bent! - įvertino Žilvinas. Eglutė nepratarė nė žodžio. Tik jos žvilgsnis slydinėjo po popieriaus lakštą.

Apžiūrinėti buvo ką. Štai pilnutėlis vaisių stalas, prie kurio - ne žmonės, o žalčiai. Dar viename paveiksle - jaunimo puota. Nupiešė senelis ir sodą su aviliais, ir ramų žiemos mišką, vilną karšimo mašiną ir verpimo ratelį, krepšelį bulvių. Tik sode ir prie avilių buvo žmonių, kitur jų - nė pėdsako.

- Seneli, juk tarėmės piešti šią dieną! - papriekaištavo Žilvinas.

- Aš ir nupiešiau ją - sausio 25-ąją! Tai ne šiaip sau diena, o Pusiaužiemis arba Krikštai. Nevienodai ir ne tuo pačiu metu ji minėta, nevienodai vadinta. Štai pirmasis vaizdelis. Vidurdienį iš olos išlindęs barsukas žvelgia į dangų. Jei pamato saulę ir ilgą savo šešėlį, sumoja, kad žiema dar bus ilga, ir lenda atgal ant kito šono saldžiai pamiegoti. O

jei apsiniaukę, speigu
nebėra, netruks ir
pavasaris.
Nėra reikalo
verstis ant
kito šono.

- O
meška, ežiukas? -

nekantravo Eglutė.

- Kai kur tikėta, kad žiemos trukmę spėja meška ar ežys.

- Kas kituose paveiksluose?

- Ši diena vadinta ne tik Pusiaužiemiu, bet ir Krikštais. Senovėje tądien prie vaišių stalo kviesdavo namus globojančius žalčius, kad paragautų valgių, pakrikštytų juos ir palaimintų būsimą derlių. Kitas Krikšto dienos

aiškinimas - tai viduržiemio jauno mėnulio, liaudies vadinto kumeliuku, krikštytos. Jas rengia ir švenčia jaunimas. Geria senovišką gėrimą - midų, valgo kumukus - grūstų aguonų, kanapių ir medaus - kiaušinio formos tumuliukus. Jaunas mėnulis, kumeliukas, kiaušinis, aguonos, kanapės, medus - tai gyvybės, meilės ir gerovės simboliai. Panašią prasmę turi obelų purtymas, bičių žadinimas, - aiškina senelis dar vieną savo piešinį. - Yra šiandien ir draudžiamų darbų. Nevežk malkų iš miško, nes kirminų, vikšrų atsivesi. Paskui kris nuo lubų ištisus metus. Mat ši diena - tai Kirmių diena. Dar vienas pavadinimas. Negalima vilnų karšti, verpti. Pasielgsi priešingai - kandys viską sukapos. Kai kas nevalgydavo bulvių, kad būsimasis jų derlius nesukirmytų...

Štai kokia turininga ir paslaptinga ši barsukų vertimosi ant kito šono, o iš tikrųjų - metų laikų virsmo diena.

- Jau bus pavasaris! - suplojo katučių Eglutė.

- Klausk barsuką! Žinoma, pavasaris bus. Deja, šiandien dar tik Pusiaužiemis, - atsiduso senelis, sukdamas į ritinį iškalbingąjį paveikslą.

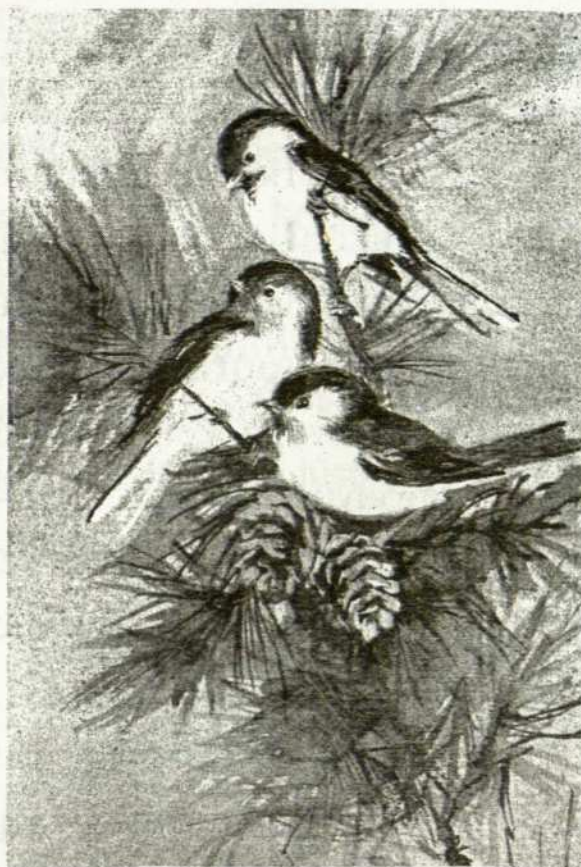
SEŅOS PUŠELĒS UOKSE

Martynas Vainilaitis

Dabar miške tam šala.
Žvaigždynai verpia orą.
O baltas mėnuo spokso,
Į pušį - seną, storą.

Senos pušelės uokse
Varstotas apvalainas.
Gale jo Miško Monas -
Nuo speigo ryškiai žvainas.

Šarmotos medžių šakos.
Mėnulio neužgožia.
Ir uokse Miško Monas
Paukšteliams švilpas drožia.

Suveržia Miško Monas
Varstotą savo platų
Ir švilposna po gaidą
Ar po kelias įstato.

Į vieną – gaidą laibą,
Į kitą - sodriai žemą...
Tegu miške skrajūnai
Man švilpia visą gamą!

Tebus kiekvieno paukščio
Giesmė tik jam būdinga,
Tik jam vienam būdinga;
Smagi ir melodinga! -

Per žiemą pluša Monas,
Palenkęs galvą žvainą, -
Meistrauja, kol išgirsta
Pavasari - jo dainą.

Namo sugrįžta paukščiai,
Aplanko Miško Moną,
O Monas jiems - po švilpą,
Po rausvą, po geltoną...

Ir paukščiai visą gamą
Sutūpę suokia, švilpia...
Net pokši pumpurėliai,
Matyt, savy netilpę.

KUMELIUKO KRIKŠTYNOS

“Seredom subatom gimė Dievo kumeliukas – auksinėm kamanom, sidabrinėm pasagom”. Šią mįslę, mįslių knygelį nevirtęs, vargu kas įmintų. Ogi dar prieš gerą šimtmetį sausio mėnesį jaunimas ir vyresni vaikai gražiai pasilinksmindavo, švęsdami kumeliuko krikštynas. Pasidarydavo saldžios giros arba, kaip Kūčių vakarą – vandens su medumi, susinešdavo riestainių, bandelių, riešutų, obuolių. Dažniausiai vaišių sumanytojos būdavo merginos, o vaikinams tereikėdavo pakviestiems ateiti į svečius. Ne tuščiomis, žinoma. Dažniausiai atsinešdavo saldainių, riešutų. Jei kuris vaikinai turėdavo “keimerį” (dvilypį) riešutą, galėdavo pasiūlyti patinkančiai mergaitei jį kartu išlukštenti. Anai sutikus, vėliau jie buvo laikomi pora. Susitikę sveikindavosi: “Sveiks keimery!” ir turėdavo parodyti sutartą ženklą – riešutą, rūtos šakelę ir panašiai. Jei kuris to neturėdavo – privalėjo vaišinti savąją porą saldumynais.

Vis dėlto – kas gi tas Kumeliukas, kurį jaunimas taip

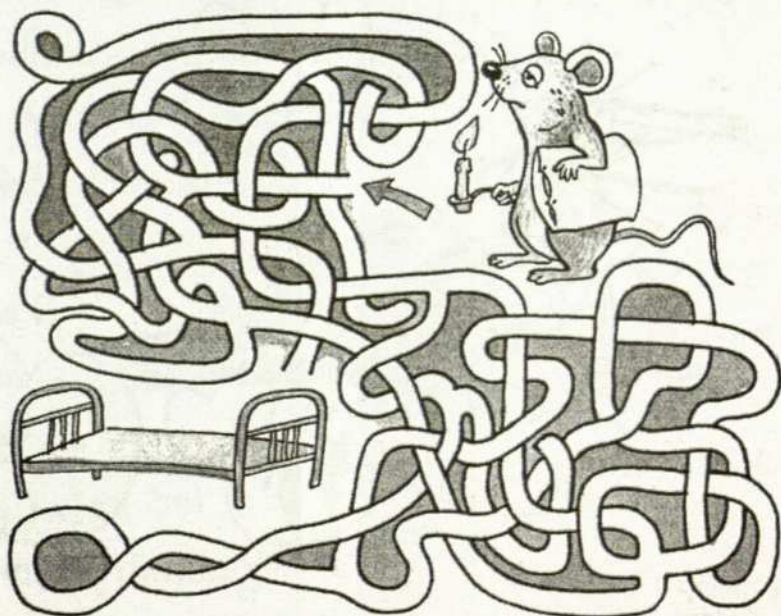
pagerbavo,
pradėdamas metus.
Jo "krikštyną" diena
nėra tiksliai
datuota: kartais per
Tris Karalius,
kartais sausio
tryliktąją - dieną,
pas mus Krikštais

vadintą, o slavų stačiatikių iki šiol vadinamą Senųjų naujų metų
vardu. Kitur tos krikštynos užtrukdavusios iki Pusiaužiemio
(Žiemoverčio) - sausio 25 dienos. Ar tai nieko jums neprimena? O
kaipgi! Juk Rytų kultūros, kurios iki šiol laikosi Mėnulio
kalendoriaus, kasmet prie jo Jaunaties derina savo Metų pradžią.
Taigi mūsų Dievo kumeliukas - ne kas kita, o Jaunas mėnulis, kurio
kalendoriumi mūsų protėviai kadaise savo gyvenimus matuodavo!

Paryžiuje gyvenęs žymus lietuvis mokslininkas Algirdas Julius
Greimas tvirtino, jog vaikų žaidimuose ilgiausiai išsilaiko senųjų
tikėjimų ir apeigų
atšvaitai. Ar niekada
nesusimąstėte, kodėl
būtent tokius, o ne
kitokius žaidimus
renkatės, kodėl kai
kuriuos jų mėgo jūsų
tėvai ir seneliai?

PADĖK

PELYTEI
PASIEKTI
LOVELĘ

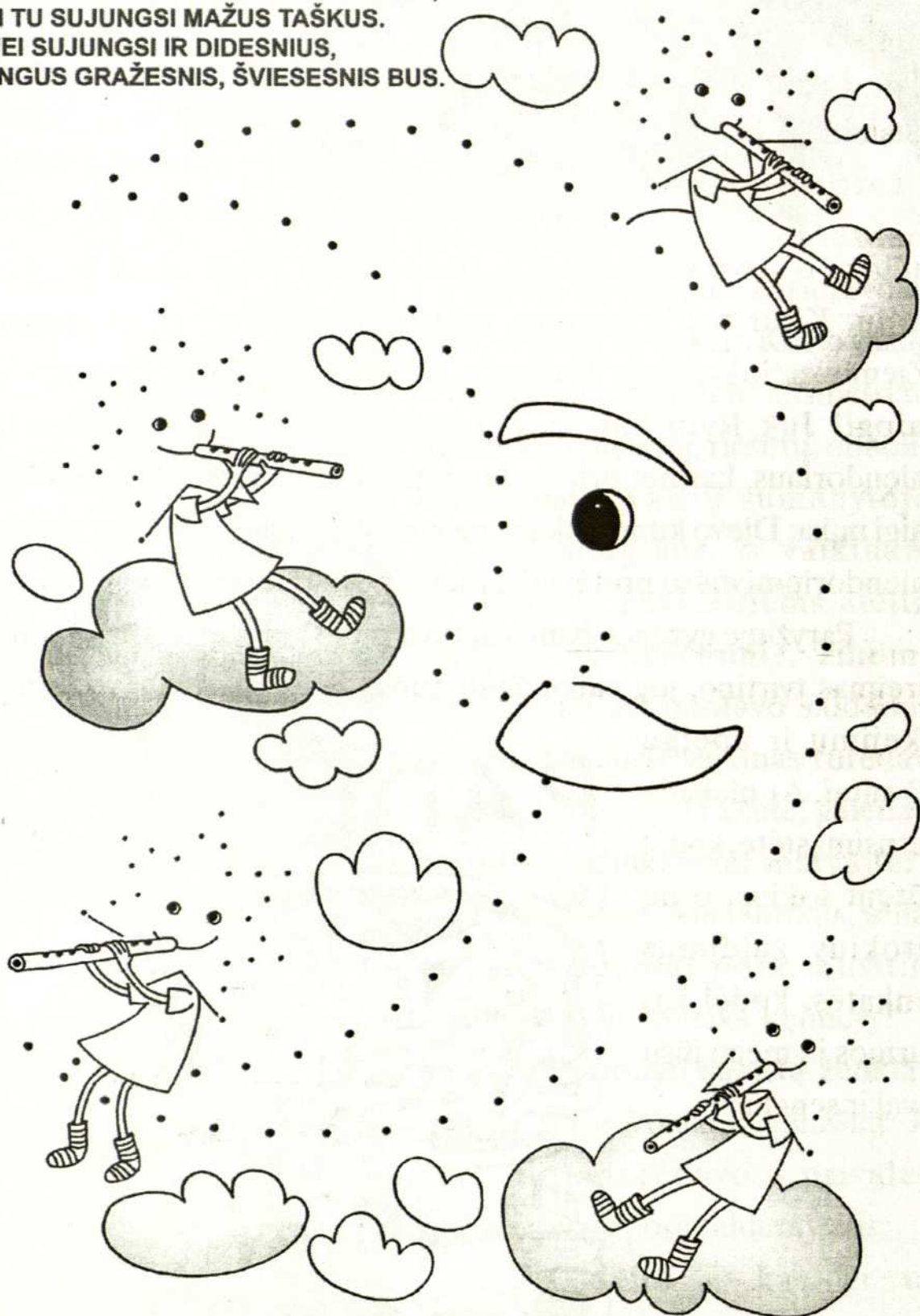

PELYTEI

ŽVAIGŽDUTĖS

ŽVAIGŽDELĖM NUSĖTAS BUS DANGUS,
KAI TU SUJUNGSI MAŽUS TAŠKUS.
O JEI SUJUNGSI IR DIDESNIUS,
DANGUS GRAŽESNIS, ŠVIESESNIS BUS.

Iš mūsų kūrybos

Katinas ir gandras

Kazys Saja

Lietuvių kalbos mokytoja pasakė, kad jie mokysis kurti rašinėlius, ir liepė visiems išsiimti klasės darbų sąsiuvinius.

- Aš jums papasakosiu vieno nuotykių pradžia, o pabaigą turėsit sugalvoti patys.

“Katinas ir gandras” - užrašė ji ant lentos.

- Taip mes pavadinsim šios dienos rašinėlį, - tarė ji. - O dabar gerai klausykit - aš papasakosiu, ką pati mačiau praėjusią vasarą parvažiavusi į savo kaimą. Tik iš anksto perspėju - jokių smulkmenų, jokių detalių manęs neklausinėkit. Ką norėsit, prisidursite patys.

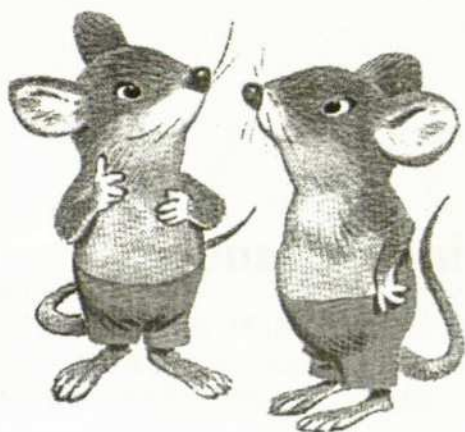
- Sutarkim, kad vienas į kito sąsiuvinį nežiūrėsime, - sukuždėjo Ugnius, nusirašęs pavadinimą “Katinas ir gandras”.

- Gerai, - sutiko Audrius ir tyčia savo sąsiuvinį užrašė atvirkščiai: “Gandras ir katinas”.

- Pas mano tėvus iš kažkur priklydo katinas, - pasakojo mokytoja. - Jis mokėjo gaudyti ne tik peles, bet ir žiurkes, kurių buvo atsiradę daržinėj

ir tvarte. Namiškiai už tai katiną dažnai pagirdavo, mielai būtų paglostę ir palakinę, bet katinas buvo pusiau laukinis ir retai kada užeidavo į trobą.

Prie mūsų daržinės augo senas topolis, kurio viršūnėj buvo įkeltas gandalizdis. Nors apylinkėj nedaug teliko raistų ir pelkių, sumažėjo gervių, pempių ir gandrų, bet į mūsų sodybą gandrai vis dar pars krisdavo. Pristigę varlių, jie stypčiojo po dirvas - ieškojo sliekų, gaudė pievose žiogus ir net medžiojo peles. Gal dėl to katinas pradėjo neapkęsti gandrų. Jam buvo pikta, kad visi laukiniai paukščiai jo prisibijo, o gandrai jam visai abejingi.

Ir vieną dieną eidama uogauti pamačiau, kaip gandreliis kinkuoja, kažko ieškodamas plikoj ganykloj, o netoliese prie jo atsėlina katinas. "Negi jis išdrįs užpulti gandrą?" - nustebau ir sustojus ėmiau žiūrėti, kas bus toliau.

Katinas, priglusdamas prie žemės, palengva slinko vis arčiau, arčiau, lyg čia būtų koks žioplas balandis ar žvirblis... O gandras kaip niekur nieko dairėsi, gal pamatys kokį vabalą, gal pelė iš urvelio išlįs... Staiga katinas šoko jam ant kupros, suleido į plunksnas nagus, o dantimis įsikirto į kaklą. Gandras nuo tokio ūmaus raitelio susverdėjo, paskui kelis kartus pašoko plasnodamas sparnais, atsispyrė nuo žemės ir pakilo. Skristi jam buvo nelengva, nes katinas atkakliai tebesilaikė ant jo nugaros, draskė plunksnas, kandžiojo kaklą, tačiau paukštis plasnodamas mušė katiną sparnais ir sukdamas ratus kilo vis aukščiau...

Iki pabaigos, - patylėjus pridūrė mokytoja, - nedaug ir liko. Truputį pagalvokit, įsivaizduokit, kad visa tai jūs matėt savo akimis. Arba aprašykit, kaip tą nuotykį būtų papasakojęs pats katinas arba gandras. Kiekvienas rašykit savo galva, nesikuždėkit!

Perskaičius Kazio Sajos "Katinas ir gandras" iš knygos "Būrimas obuolio sėklom", pasakojimą baigia Los Angeles Šv. Kazimiero mokyklos 6-tos klasės mokinės.

Pasakoja mokytoja:

“...Gandras skrido apie pusvalandį ir visą laiką katinas tupėjo ant jo nugaros, savo nagus dar labiau suleidęs į plunksnas. Gandrui jau buvo sunku skristi nes jam skaudėjo, kur katinas jam kandžiojo kaklą. Gandras sugalvojo, kaip katinas galėtų nukristi. Gandras pradėjo skristi žemyn galva. Katinui buvo sunku laikytis. Kai katinas nebegalėjo laikytis, jis paleido gandro sprandą ir nukrito. Gandras nusileido į savo lizdą ir jo šeima padėjo jam pasveikti. Gandras daugiau katino nebematė”.

Laura Kiršonytė

“...Gandras nuskrido į medį ir ten tupėjo ir verkė didelėmis gandro ašaromis. Katinas pradėjo lipti į medį. Gandras tada nuskrido į kitą medį ir pailsėjo keletą minučių, bet katinas, gudruolis, pamatė ką gandras padarė ir labai tyliai lipo į tą medį. Gandras, nieko nežinodamas kas darosi, tupėjo medyje, žiūrėjo žemyn surasti katiną, bet, katinas buvo tikrai keletą colių užpakalyje gandro. Katinas ištempė leteną gatavas plėsti gandro plunksnas. Staiga, gandras nuskrido į kitą medį, o katinas nukrito ir susilaužė koją. Aš bėgau, bėgau pas katiną ir nunešiau jį į vidų. Mes jį greitai pagydėme. Gandras nuskrido ir niekad nebegrįžo į mano kaimą...”

Regina Žmuidzinaitė

“...Gandras skrido vis aukščiau ir aukščiau! Katinas žiūrėjo žemyn ir išsigando, vis kandžiojo ir draskė gandro sprandą. Gandras sakė “Sustok!” Katinas klausė, “Ar tu gali kalbėti?” “Taip”, atsakė gandras. Katinui patiko skristi ir jis nustojo skriausti gandrą. Gandras ir katinas pasidarė draugai. Kiekvieną dieną katinas atėjo aplankyti gandrą. Kiekvieną dieną jie skraidė drauge. Taip ir baigėsi...”

Karina Jogaitė

Pasakoja katinas:

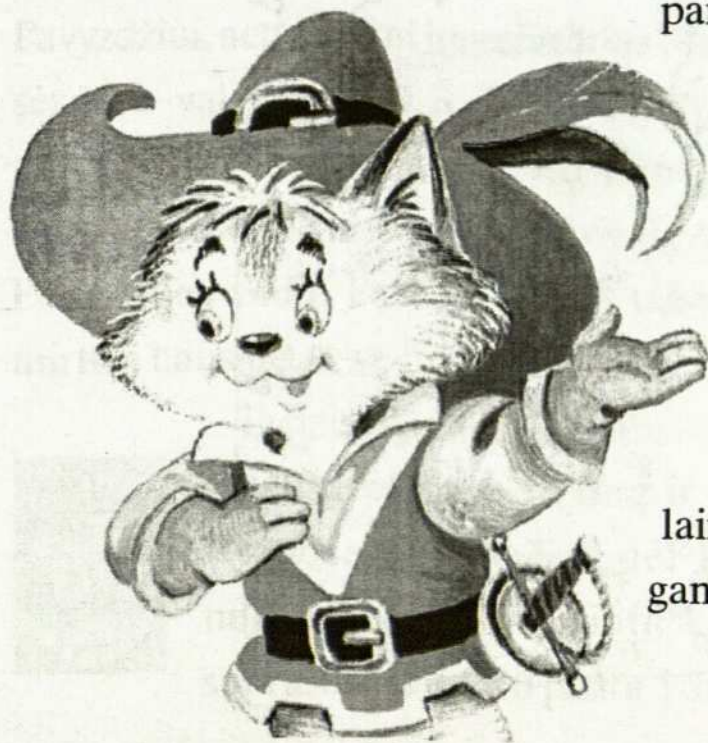
“...Aš čia buvau pirmas. Aš karalius šiame kaime. Tas gandras nebijo manęs, o tas man nepatinka.

Aš sau prižadėjau, kad vieną dieną pagausiu tą paukštį. Ir dabar kaip tik buvo mano proga - gandras ten stovėjo aukštoje žolėje ir gaudė peles, mano peles! Aukšta žolė gerai paslėps mane ir aš jį pagausiu prieš tai, kol jis mane pastebės!

Aš priartėjau lėtai, tyliai, atsargiai... Miau!

Aš jį pagavau! Aa,

kaklas atrodo skanus. Ai! kas atsitiko!? Gandras bando skristi! Jis negali pasprukti, nes aš jam giliai įkandau. Bet jis mane dabar muša. Aš slydau nuo jo nugaros ir nukritau ant žolės. Gandras nuskrido į lizdą, bet jo kaklas kraujavo. Aš nuėjau į namus pailsėti.

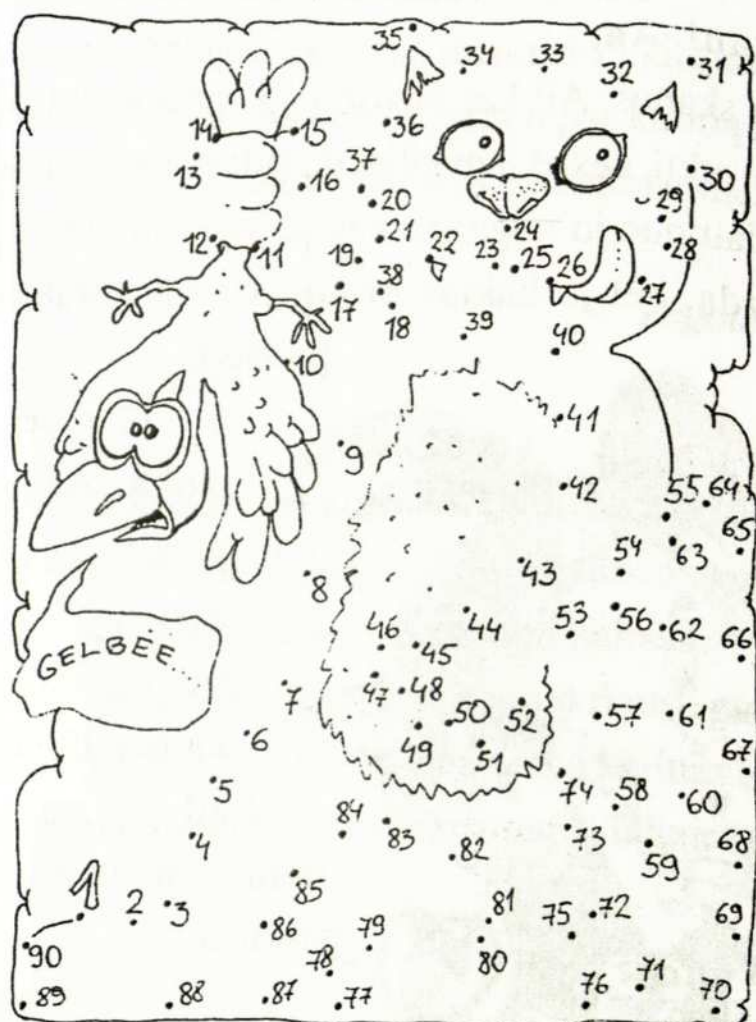
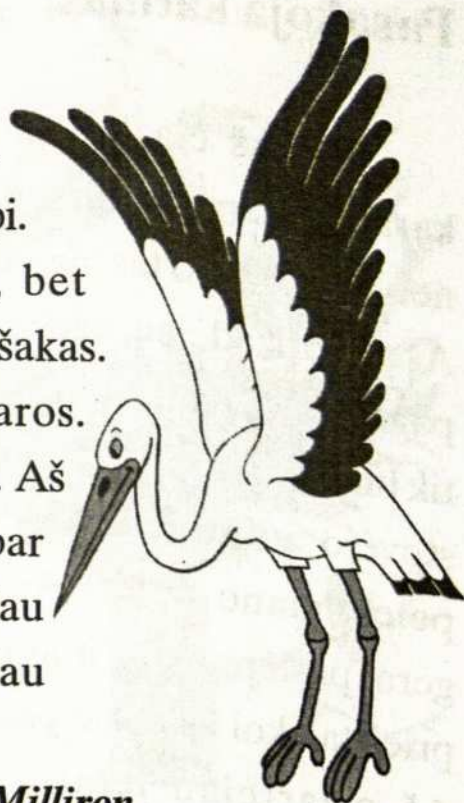
Iš ryto išėjau į lauką. Aš nemačiau gandro nei lizde, nei kitur. Jis niekad nebegrižo į šitą kaimą. Bet aš manau, kad mes abu laimėjome tą mūšį - ir aš ir gandras...”

Pasakoja gandrąs:

“...Aš kilau, bet negalėjau pakilti. Pajutau, kad kas nors man ant nugaros tupi. Mėginau atsitūpti ant medžio šakos, bet negalėjau... BUM! atsimušiau į medžių šakas. Vis jaučiau, kad dar kas tupi ant nugaros. Staigiai girdėjau, kad medžių šakos lūžta. Aš ištiesiau sparnus ir mėginau skristi. Dabar buvo lengviau skristi. Atsisukau ir mačiau kaimo katiną kabant medyje. Aš skridau toliau ieškodamas kito kaimo...”.

Malvina Milliron

Sujunk taškelius

Daug pasaulio įdomybių
Nori sužinot vaikai,
Jas visas Žiniukas žino
Ir užrašo tau tiksliai.
Nori būti Žiniuku,
Tai skaityki iš pradžių...

AR ŽINAI?

Valgymo papročiai

Bendras valgymas jau seniai tapo draugystės simboliu, o atsisakymas valgyti kartu yra beveik atsisakymas draugauti. Bet štai Centrinėje Brazilijoje yra indėnų genčių, kur žmonėms atrodo visiškai natūralu vaikščioti nuogiems, bet jie labai sutriktų, jei kas nors juos išvystų valgančius.

Toks mąstymas gyvavo ir kitose tautose, Pavyzdžiui, actekai, kai imperatorius Montesuma sėsdavo valgyti, prieš jį pastatydavo auksuotą ekraną, kad niekas nematytų imperatoriaus valgančio. Visiškai vieni turėjo valgyti ir daugelis Afrikos ir Polinezijos vadų. Pažeidusieji tą taisyklę, būdavo baudžiami mirties bausme.

Tačiau ilgainiui bendras valgymas pradėjo reikšti tarpusavio pasitikėjimą ir draugystę. Pavyzdžiui, Rytuose, jei svečias dėl kokių nors priežasčių negalėdavo pasivaišinti, kad nebūtų neteisingai suprastas, įkišdavo pirštą į druskinę ir jį aplaižydavo.

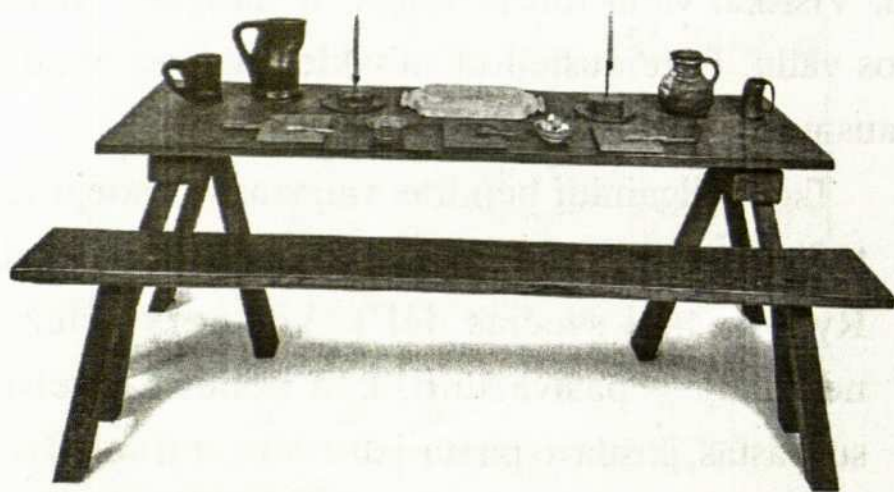

Taip jis tarsi simboliškai valgydavo kartu su kitais kartu ir pagerbdavo tuos namus.

O kaipgi pats maistas? XVI amžiuje žmonės valgė visai ne tą, ką valgome dabar. Tada ypač daug dėmesio buvo skiriama sveikam maistui. Kai kurių produktų gydytojai išvis neleisdavo valgyti. Jų nuomone grybai ir vaisiai yra per daug drėgni, todėl jų nepatartina valgyti. O cukrus buvo laikomas vienu sveikiausių maisto produktų. Tačiau XVII amžiuje cukrus buvo paskelbtas labai žalingu. Jį netgi buvo bandyta uždrausti, tačiau vėliau nutarta cukrų “nubausti” kitaip – saldžiuosius patiekalus valgyti pietų pabaigoje. Svarbiausiu gėrimu tapo mineralinis vanduo, mat manyta, kad burbuliukai maitina galvos smegenis.

Dabar pusėje pasaulio labiausiai vartojamas produktas yra ryžiai. Indai mėgsta avieną ir vištieną, kurią kepa molinėse krosnyse. Dauguma indų nevalgo jautienos. Į mėsą deda daug prieskonių. Kinai maistą gamina virš ugnies giliose metalinėse keptuvėse. Mėsos kinai valgo mažai, jų pagrindinis maistas yra daržovės ir ryžiai. Maistą valgo pagaliukais, populiariausias gėrimas – arbata.

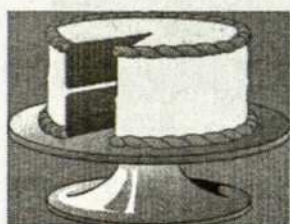
Italai dažniausiai pietus pradeda valgę makaronus su padažu. Po jų patiekama mėsa ir daržovių. Valgoma naudojantis peiliais ir šakutėmis. Užgeriama vynu.

Didžiausias patiekalas pasaulyje yra kupranugario kepsnys, kimštas aviena, vištiena, žuvimi ir kiaušiniaus. Jis valgomas per beduinų vestuves Afrikoje.

Kinijoje VI amžiuje buvo išleistas specialus įsakas draudžiantis prie stalo gadinti orą.

Senovės Kinijos ir kai kurių Indijos rajonų gyventojai neįsivaizdavo, kad gali būti kas nors skaniau už... pelių mėsą.

Viduramžiais Anglijoje buvo labai mėgiami tortai su siurprizais. Iškilmingose puotose iš prapjauto torto iššokdavo... gyvos varlės, šunys, lapės, išskrisdavo paukščiai.

Tradicinis Ekvadoro gyventojų gėrimas yra čiča, gaminamas iš ryžių. Vietoj mielių ekvadoriečiai naudoja žmogaus seiles. Čičą gaminančios moterys sukramto reikalingus produktus ir išspjauna juos į katilą, kuriame bus rauginamas gėrimas.

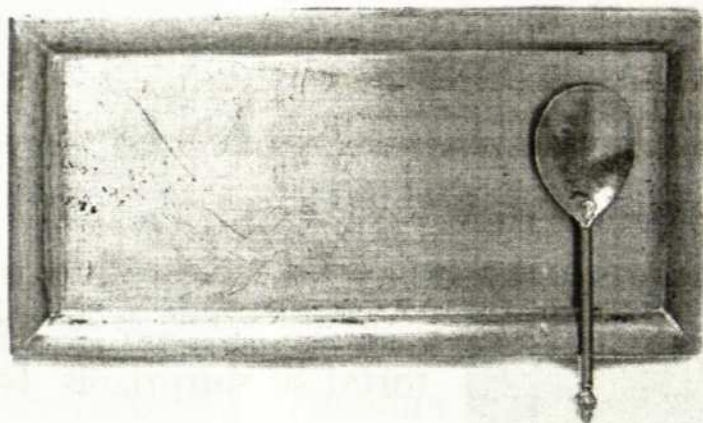
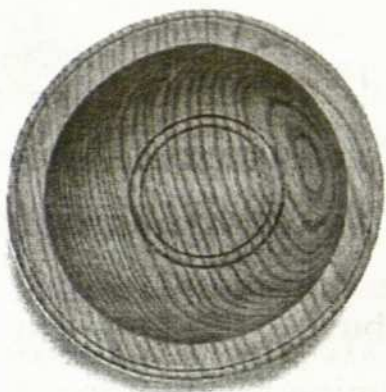
Japonai mano, kad suvalgęs naują patiekalą ar maisto produktą, žmogus gyvena 75 dienas ilgiau.

Japonai valgo trumpais ir aštriais pagaliukais, kurių negalima aplaižyti. Jų taip pat nevalia išmeigti į maistą, nes tai reikštų visų valgytojų įžeidimą.

Pirmasis pasaulyje restoranas buvo atidarytas 1765 m. Paryžiuje (Prancūzija). Jame buvo vaišinama vien sriuba. Žodis “restoranas” reiškia “tonizuojantis, stiprinantis”.

Iš lėkščių žmonės valgo nuo IV amžiaus. Ne visada valgydami naudojo šaukštus. I m.e. amžiuje romėnai valgė dviejų formų šaukštais, kuriuos darė iš medžio arba galvijų ragų: ligulomis (ovalios formos šaukštais) jie valgė sriubas ir minkštą maistą, o teoklearais (mažais ir apvaliais šaukštukais) – moliuskus ir kiaušinius. Vėliau atsirado metaliniai šaukštai. Aukštiniais šaukštais valgė karališkosios šeimos atstovai, sidabriniais – aukštuomenė, alaviniais – paprasti miestiečiai. Dar šaukštai buvo gaminami iš dramblio kaulo, porceliano, molio ir netgi krikštolo.

Šakutė senovėje buvo tik virtuvės įrankis. Dvidante šakutė senovės graikai prilaikydavo pjaustomą mėsą. VI amžiuje Prancūzijoje atsirado

šakutės su keturiais dantimis. Šakutėmis valgantys žmonės buvo gerbiami, o jas imta gaminti iš brangaus metalo.

Peilis ilgą laiką irgi nebuvo stalo įrankis. Jis ilgą laiką naudotas kaip ginklas, darbo, virtuvės įrankis.

Prie stalo buvo naudojami durklai. 1669 m. Prancūzijos karalius Lui IV, norėdamas sumažinti žmogžudysčių skaičių prie stalo, įsaku uždraudė pietauti su aštriais peiliais. Po šio įsako ir atsirado stalo peiliai, kurių galas bukas ir suapvalintas.

KĄ BLOGAI NUPIEŠĖ DAILININKAS?

Naujųjų Metų sutikimo papročiai

Nėra tiksliai aišku, kada gimė paprotys švęsti Naujuosius metus. Tikriausiai Egipto faraonų laikais. Egiptiečiai jau gilioje senovėje šventė šią šventę.

Senojoje Egipto sostinėje Tebuose Naujieji metai prasidėdavo horizonte pasirodžius Sirijaus žvaigždei. Kaimuose jie sutapdavo su pirmuoju Nilo potvyniu.

Tolimųjų Rytų medžiotojai – goldai iš Usūrijos taigos parsineša iš taigos maumedžio šakų ir papuošia jas vario blizgučiais. Prie “eglutės” iš maumedžio šakų jie pastato taurę su ženšenio šaknies gėrimu. Goldai tiki, kad vidurnaktį maumedžio dvasia paragauja ženšenio sulčių, ir medžio šakos apsidengia švelniais spygliais. Taip maumedis labai pagerbiamas – jam dovanojama jaunystė.

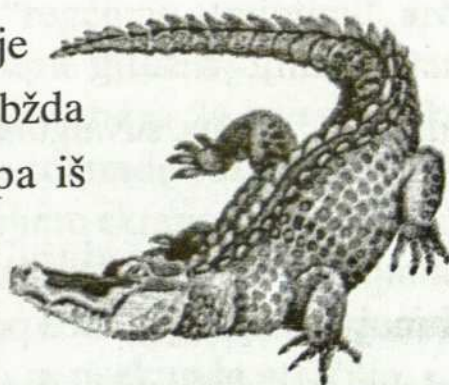

Karelijoje ant Šoltozero ežero ledo susirenka žvejai. Jie ežerui, savo geradariui ir maitintojui, aukoja auką – į eketę nuleidžia eglutę, “padabintą” džiovintais lydekų ir lašių pelekais. Jeigu ryte žvejai eglutės neberanda, mano, kad ežeras priėmė jų duoklę ir bus dosnus.

Borneo saloje Naujuosius metus pradeda drąsuoliai. Jie išsimaudio upėje ar jūros įlankoje, kurioje knibždėte knibžda krokodilų. Jeigu tie drąsuoliai išlipa iš vandens nė negrybštelėti pavojingų vandenų baisūnų dantų, tikima, kad jie gyvens iki 100 metų. Tokiam įvykiui paminėti bambukų giraitė papuošiama įvairiaspalviais kaspinais.

Japonai Naujuosius metus švenčia visą sausį. Jie namus išpuošia popierinėmis gervėmis, bambuko lazdelėmis, slyvų ir pušų šakelėmis. Vietoje eglučių kai kuriose provincijose puošiami kedrai,

japoniški riešutmedžiai, sakuros medeliai. Ant medžių šakų kai kur kabinami šiaudų pėdeliai, perrišti žaliais paparčiais. Mat bambukas simbolizuoja ilgaamžiškumą, o papartis laimę. Ant ryžių šiaudeliais užkloto stalo dedamas virtas karpis, sugautas dažniausiai giminės tvenkinyje. Kas jo paragauja, tas tampa labai stiprus.

Irane Naujųjų metų linksmybės prasideda kovo mėnesį. Per šventinę vakarienę į kambarį įnešamas didelis molinis dubuo, kuriame plaukioja gyva žuvis. Į vandenį primetama žalių mirtos šakelių. Žuvis ir mirta – amžinos jaunystės ir meilės simboliai.

Ispanijoje sulig kiekvienu laikrodžio dūžiu skelbiančiu Naujuosius metus, suvalgoma po vieną vynuogės grūdėlį.

Vietname Naujųjų metų naktį draugams ir giminėms dovanojamos pražydusios persiko šakelės, taip pat maži mandarino medeliai su auksaspalviais vaisiais.

AR GALI BITĖS MATYTI FILMĄ?

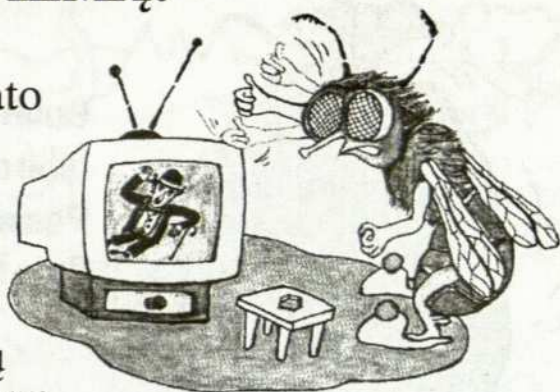
Kai kurie gyvūnai aplinką mato visiškai kitaip negu žmonės.

Pavyzdžiui, vabzdžių akys sudarytos iš smulkutėlių vamzdelių. Tai tarsi

daugybė akičių, sujungtų į vieną

regėjimo organą. Ši nuostabi akių

sandara turi didžiulę reikšmę vabzdžių gyvenime. Šiuolaikiniais prietaisais pavyko užfiksuoti, kad vabzdžiai pastebi mažiausius judesius.

1765 m. Prancūzijos mokslų akademijos narys Ševalje d'Arsi įrodė, kad žmonių akys gali tam tikram laikui išsaugoti regėjimo išpūdį. Mokslininkas šį reiškinį pavadino "regėjimo atmintimi", arba persistensija, ir nustatė, kad jos trukmė apie 0,1 sekundės. Rodant filmus pro mūsų akis kiekvieną sekundę prabėga 24 paveikslukai (kadriukai, nuotraukėlės). Vadinasi, per sekundę vaizdas sumirga 24 kartus. Tačiau žiūrovas nepastebi mirgėjimo ekrane. O, pavyzdžiui, bitės jį pastebėtų, todėl joms filmai atrodytų tik šešėlių mirgėjimas. Mokslininkai įrodė, jog norint pasiekti kino efektą ir "sukurti specialų filmą bitėms" reikėtų filmuoti 800 kadrų per sekundę greičiu.

KALBĖKITE LAKONIŠKAI !

Ko gero, esate girdėję tokį pasakymą. Trumpą ir aiškią kalbą vadiname lakoniška. Šis pavadinimas kilęs nuo

Lakonikos srities senovės Graikijoje, kur buvo Spartos valstybė. Karingi spartiečiai mokėsi kalbėti trumpai ir aiškiai.

Pavyzdžiui, išlydėdama sūnų į kovą ir įteikdama jam skydą, spartietė sakydavo:

"Su skydu arba ant skydo". Pamesti skydą

buvo gėda, o mūšyje garbingai žuvusio kario kūną parnešdavo ant skydo.

Žodžiai "su skydu arba ant skydo" reiškia, kad geriau garbingai žūti mūšyje, negu pasirodyti bailiu.

Juokų maišelis

Buvo maišelis pilnas juokų
Išbiro, išlakstė – po vieną, po du.
Pasislėpė jie po "Eglutės" šakelėm,
Bus linksma skaityti vaikams ir tėveliams.

Monikutė pirmą kartą kaime.
Mama, nusivedusi ją į tvartą,
paėmė ant rankų ir rodo:
- Žiūrėk, kiaulytė miega...
Mergaitė (nustebusi):
- O kodėl be pižamos?

Kambaryje užgeso šviesa.
Vytukas:
- Duokite greičiau akinius - aš
nieko nematau.

Senelis prašo anūko:
- Vaikeli, pažiūrėk, ar laikrodis
eina?
Sugrįžęs mažylis:
- Seneli, laikrodis stovi kur
stovėjęs, tik vizgina uodegą.

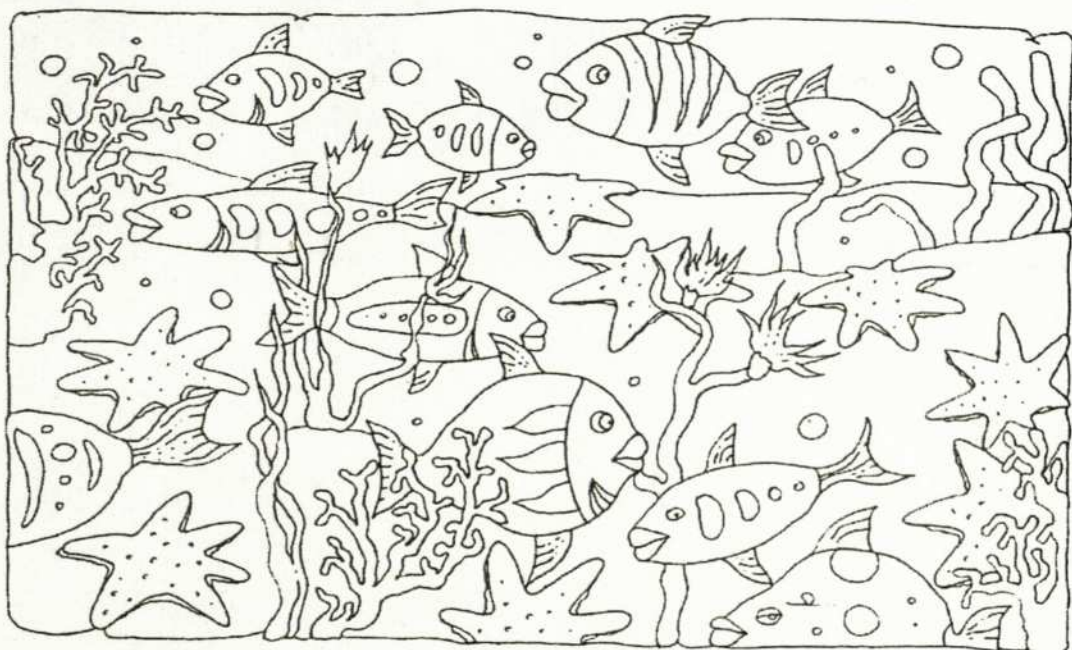
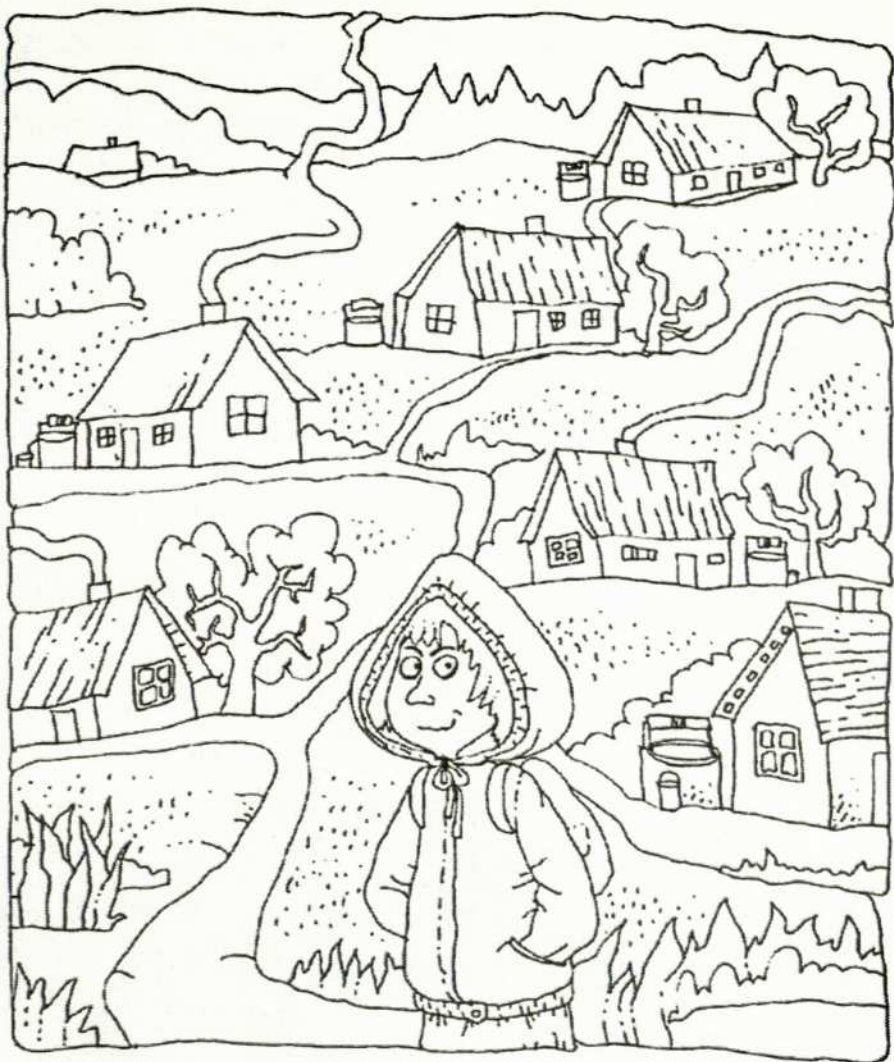
Mergaitė nuėjo su mama
uogauti. Vos pamačiusi
uogas, klausia:
- Mama, kokios čia
uogos?
- Avietės.
- Tai kodėl jos visai į avis
nepanašios?

Įkrito ežys į duobę ir
negali išlipti. Lipa lipa ir
vis neišlipa. Nusibodo
ežiui sėdėti, jis ir sako:
- A, pabandysiu dar
kartą. Jei neišlipsiu,
spjausiu į viską ir eisiu
namo.

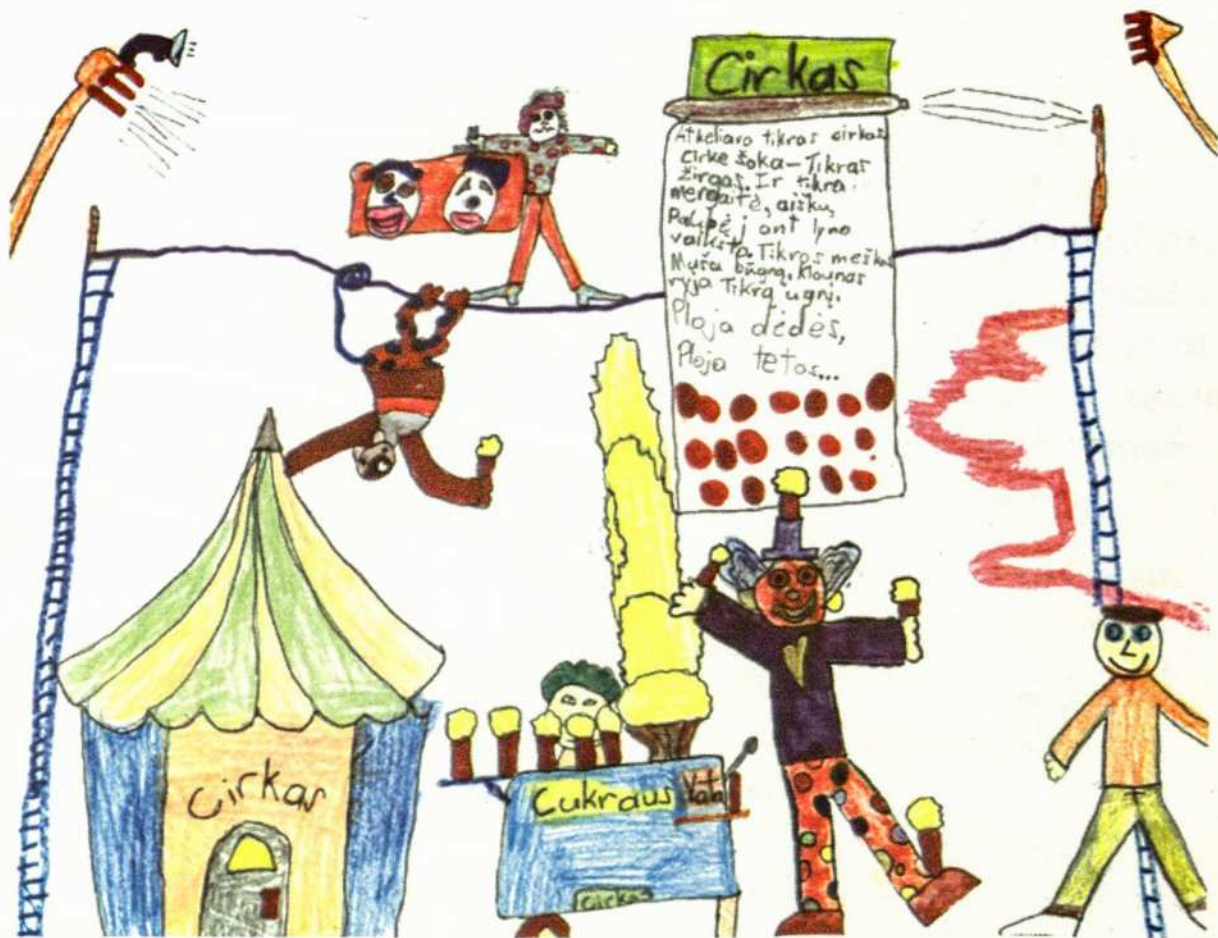

Rūtelė eina
namo. Prie jos
namo yra
šulinys ir medis,
o iš namo
kamino rūksta
dūmai. Viską
nuspalvink ir
surask kuriame
name Rūtelė
gyvena.

Viską nuspalvink ir suskaičiuok, ko daugiau
vandenyno dugne, žuvyčių ar jūros žvaigždžių.

Edvardo Kairiūkščio, 2 kl. piešinys, Vinco Krėvės liet. m., Philadelphia

EGLUTĖ
8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911